

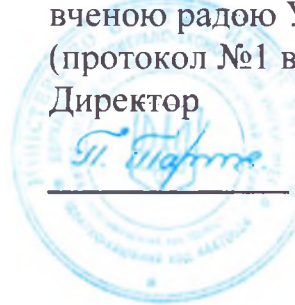
**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УЖГОРОДСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра менеджменту, підприємництва та торгівлі

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою УТЕІ ДТЕУ
(протокол №1 від 30.08.2024 р.)

Директор

Петро ГАВРИЛКО

**ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО/
ECONOMIC LAW**

**ПРОГРАМА/
COURSE SUMMARY**

Ужгород 2024

Укладач: Ірина Алмаші

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри менеджменту, підприємництва та торгівлі від 29.08.2024 р., протокол № 1.

Рецензент: декан юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Ярослав Лазур

ВСТУП

Програма дисципліни «Господарське право» призначена для здобувачів УТЕІ ДТЕУ освітнього ступеня «бакалавр» галузі знань 18 «Виробництво та технології» спеціальності 181 «Харчові технології» освітньо-професійної програми «Ресторанні технології».

Програму підготовлено відповідно до освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів УТЕІ ДТЕУ.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Господарське право» є набуття майбутніми фахівцями комплексу теоретичних знань у сфері створення та діяльності суб'єктів господарських правовідносин, укладені ними договорів, оволодіння практичними навичками щодо написання окремих господарських договорів, набуття теоретичних знань у сфері банкрутства суб'єктів господарювання, майнових засад господарської діяльності, антимонопольно-конкурентного законодавства, оволодіння практичними навичками застосування норм господарського права у своїй подальшій професійній діяльності, компетентному прийнятті рішень, та у подальшій діяльності суб'єкта господарювання в цілому.

Завданнями вивчення дисципліни «Господарське право» є надання здобувачам ґрунтовних знань у сфері правового регулювання створення та діяльності підприємств, їх структурних підрозділів, господарських товариств, громадян та інших суб'єктів господарювання, укладення окремих господарських договорів, в тому числі зовнішньоекономічних контрактів. Оволодіння практичними навичками розробки установчих документів та інших документів діяльності суб'єктів господарських правовідносин. Ознайомлення з діяльністю окремих уповноважених органів, з рішеннями, прийнятими в межах їх компетенції, з процедурою банкрутства, відповідальністю в сфері господарювання.

Предметом вивчення дисципліни «Господарське право» є суспільні відносини, що виникають змінюються та припиняються між суб'єктами господарських правовідносин з приводу безпосереднього здійснення господарської діяльності та/або керівництва такою діяльністю, створення, організації діяльності та припинення суб'єктів господарювання, притягнення до відповідальності та застосування господарсько-правових санкцій тощо.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Знання:

- своїх прав і обов'язків як члена суспільства, усвідомлення цінностей громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства;

- принципів і норм права;

- теорії і практики функціонування організацій у сучасних умовах ринкового середовища.

- поняття права, принципи права;

- поняття правової системи;

- поняття «галузь права», предмет галузі права

- поняття та ознаки держави

- поняття та ознаки конституційного ладу, поняття та ознаки суспільного ладу

- організація діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх компетенція

вміння:

- формувати світогляд, оцінювати та аналізувати соціально-економічні процеси і явища, які відбуваються в організаціях;

- використовувати принципи і норми права у професійній діяльності;

- спілкуватися в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами;

- презентувати себе, ставити і відповідати на запитання, вести дискусію;

- використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності;

- демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності;

- розуміти та розкривати зміст поняття держави та аналізувати поняття правова держава;

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Господарське право», як вибіркова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння здобувачами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

«Ресторанні технології» (ОС бакалавр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
K03	Здатність виявляти ініціативу та підприємливість	1, 3-5
K07	Здатність працювати в команді	5,7-8
K08	Здатність працювати автономно	2,6,9-11
K13	Здатність реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку,	1-11

	верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	
<i>Спеціальні компетентності за освітньою програмою</i>		
K24	Здатність розробляти проекти нормативної документації з використанням чинної законодавчої бази та довідкових матеріалів	3-5, 7,8
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
ПР19	Підвищувати ефективність роботи шляхом поєднання самостійної та командної роботи	1-11
ПР23	Мати навички з організації роботи окремих виробничих підрозділів підприємства та координування їх діяльності	3-6
ПР26	Формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, діяти соціально відповідально та свідомо	1-2, 7-11

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття господарського права. Основні засади господарської діяльності.

Історія становлення та розвитку правового регулювання господарської сфери суспільного життя. Нові соціальні системи, що прийшли на зміну родоплемінному ладові, були різноманітними за рівнем та за характером спільних інтересів. Виникнення нових об'єднань на принципово нових засадах. Своєрідні товариства, що функціонували ще в стародавні часи. Історико-правова регламентація господарських правовідносин. Нормативно-правове регулювання господарського права у Франції та інших країнах Європи.

Поняття, предмет та метод господарського права. Поняття господарського права як галузі права. Поняття господарського права як науки. Предмет господарського права. Поняття методів правового регулювання господарських правовідносин. Метод приписів (імперативний). Метод автономних рішень (диспозитивний метод). Метод координації. Метод рекомендацій.

Поняття, ознаки господарської діяльності та принципи її здійснення. Поняття господарської діяльності. Конституційні основи правового господарського порядку. Загальні принципи господарської діяльності в Україні: забезпечення економічної багатоманітності та рівний захист державою усіх суб'єктів господарювання; свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом; вільний рух капіталів, товарів та послуг на території України та ін. принципи. Перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню.

Види господарської діяльності. Комерційна господарська діяльність (підприємництво). Некомерційна господарська діяльність. Організаційні форми здійснення некомерційної господарської діяльності. Принципи здійснення підприємницької (комерційної) господарської діяльності. Підприємці мають право без обмежень самостійно здійснювати будь-яку підприємницьку

діяльність, яка не заборонена законом. Обмеження щодо здійснення комерційної та некомерційної господарської діяльності.

Засоби державного регулювання господарської діяльності. Поняття засобів державного регулювання господарської діяльності. Державне замовлення, державне завдання. Ліцензування, патентування і квотування. Сертифікація та стандартизація. Застосування нормативів та лімітів. Регулювання цін і тарифів. Надання інвестиційних, податкових та інших пільг. Надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій. Сфери, у яких держава здійснює контроль і нагляд за господарською діяльністю суб'єктів.

Поняття, ознаки та види господарських правовідносин. Поняття господарських правовідносин. Ознаки господарських правовідносин. Класифікація господарських правовідносин: за характером правовідносин; за взаємним становищем сторін; за сферою дії; за галузями народного господарства і сферами управління.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові: 1, 2, 5

Основні: 14, 17, 24, 25, 26, 27, 30

Додаткові: 34, 35, 37, 40, 41, 43

Тема 2. Господарське законодавство

Конституційно-правові засади у сфері господарювання. Нормативне регулювання господарських відносин ґрунтується на встановлених Конституцією України основних засадах правопорядку у сфері господарювання: забезпечення державою соціальної спрямованості економіки України; права власності Українського народу на землю, її надра, атмосферне повітря та ін. Забезпечення державою екологічної безпеки та підтримання екологічної рівноваги на території України тощо.

Поняття, ознаки та особливості господарського законодавства. Поняття господарського законодавства. Ознаки, притаманні господарському законодавству: значна розгалуженість і велика кількість нормативно-правових актів; перевага комплексних нормативно-правових актів; кодифікованість господарського законодавства. Наявність в господарському законодавстві значної кількості нормативних актів обмеженої сфери дії – відомчих, регіональних, локальних.

Система господарського законодавства. Система господарського законодавства – це розташування господарсько-правових актів з урахуванням їх зв'язків і властивостей. Система господарсько-правових актів за юридичною силою (ієрархія нормативно-правових актів). Систематизація нормативно-правових актів за предметних критерієм: компетенційні нормативно-правові акти; договірне право як інститут господарського законодавства.

Господарсько-правові норми: поняття та види. Поняття господарсько-правової норми. Загальні ознаки господарсько-правових норм. Наявність спеціальної ознаки: господарсько-правові норми містять правила у сфері господарювання (щодо безпосереднього здійснення господарської діяльності та /або керівництва такою діяльністю). Класифікація господарсько-правових норм.

Норми – заборони. Норми – принципи. Компетенційні норми. Норми – рекомендації.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові: 1,2,5

Основні: 24,25,26,27,30

Додаткові: 34,35,37,40,41,43

Тема 3. Загальна характеристика суб'єктів господарських правовідносин

Поняття, ознаки та види суб'єктів господарських правовідносин. Учасниками відносин у сфері господарювання є: суб'єкти господарювання, споживачі, органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Належність до суб'єктів господарювання. Характерні ознаки суб'єктів господарювання. Суб'єкти малого підприємництва, в тому числі мікропідприємництва. Суб'єкти середнього або великого підприємництва. Відокремлені підрозділи суб'єктів господарювання. Особливості статусу іноземних суб'єктів господарювання.

Утворення суб'єктів господарських правовідносин, їх державна реєстрація. Способи утворення суб'єкта господарювання. Порядок утворення шляхом заснування нового суб'єкта господарювання. Утворення та припинення діяльності суб'єкта господарювання шляхом реорганізації. Порядок утворення суб'єкта господарювання шляхом примусового поділу за розпорядженням Антимонопольного комітету України, його територіальних управлінь. Поняття державної реєстрації суб'єкта господарювання. Правовий статус державного реєстратора. Порядок здійснення державної реєстрації. Підстави для зупинення розгляду документів, поданих для державної реєстрації. Підстави для відмови у державній реєстрації.

Припинення суб'єктів господарських правовідносин. Добровільне та примусове припинення суб'єкта господарювання. Способи реорганізації та правові наслідки її застосування. Підстави ліквідації суб'єкта господарювання. Ліквідаційна комісія та ліквідаційний процес. Черговість задоволення вимог кредиторів у випадку ліквідації платоспроможної юридичної особи. Поняття «погашених претензій» кредиторів.

Громадянин як суб'єкт господарювання. Громадянин визнається суб'єктом господарювання у разі здійснення ним підприємницької діяльності за умови державної реєстрації його як підприємця без статусу юридичної особи. Принципи здійснення громадянином підприємницької діяльності. Обов'язки громадянина, зареєстрованого в якості підприємця. Право найму працівників і соціальні гарантії щодо використання їх праці. Загальні гарантії прав підприємців. Державна підтримка підприємництва. Припинення підприємницької діяльності.

Правовий статус благодійних та інших неприбуткових організацій. Поняття благодійної організації та правові засади її діяльності. Засновники та учасники. Види благодійних організацій. Установчі документи. Активи (доходи) благодійних організацій. Управління благодійними організаціями. Особливості припинення благодійних організацій.

Правовий статус торгово-промислових палат. Поняття торгово-

промислової палати та правові основи її діяльності. Цілі та завдання торгово-промислових палат. Створення торгово-промислових палат і припинення їх діяльності. Права та майно торгово-промислових палат. Торгово-промислова палата України.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові: 2, 4, 5, 6

Основні : 16, 18, 21, 26, 27, 28

Додаткові: 34, 36, 37

Тема 4. Правовий статус підприємств як суб'єктів господарських правовідносин.

Поняття підприємства та його основні ознаки. Поняття підприємства. Основні ознаки: належність до основної ланки економіки; безпосереднє здійснення виробничої, науково-дослідницької та іншої господарської діяльності; можливість функціонування на будь-якій формі власності; установчий документ; функціонування на базі відокремленого майна та ін. Господарська правосуб'єктність підприємств. Підприємства унітарного та корпоративного типу. Правове регулювання ступеня самостійності підприємства (обсяг його прав та обов'язків), що залежить від правового режиму майна підприємства.

Види та організаційно-правові форми підприємств. Види підприємств залежно від таких критеріїв: форм власності в Україні; кількості працюючих та обсягу валового доходу за рік; способу формування статутного капіталу та порядку управління підприємством; критерієм залежності від іншого суб'єкта господарювання або можливості впливу на інше підприємство. Окремі види підприємств: підприємство художніх промислів, інноваційне підприємство тощо.

Особливості правового становища окремих видів підприємств. Державні комерційні та казенні підприємства. Сфера діяльності державних підприємств. Поняття та ознаки державного унітарного підприємства. Характерні ознаки державних комерційних підприємств. Поняття казенного підприємства. Основні риси казенного підприємства. Уповноважені органи та підстави створення казенного підприємства. Державні підприємства корпоративного типу.

Підприємства комунальної форми власності. Поняття комунального унітарного підприємства. Створюється за рішенням органу місцевого самоврядування у розпорядчому порядку на базі відокремленої частини комунальної власності. Мінімальний розмір статутного капіталу встановлюється відповідною місцевою радою. Вимоги щодо найменування.

Приватні підприємства. Приватним є підприємство, що діє на основі приватної власності одного або кількох громадян, іноземців, осіб без громадянства та його (їх) праці чи з використанням найманої праці. Приватним є також підприємство, що діє на основі приватної власності суб'єкта господарювання - юридичної особи. Приватне підприємство унітарного та корпоративного типу.

Орендне підприємство. Орендне підприємство - це підприємство у формі господарського товариства, створеного членами трудового колективу державного, комунального чи іншого підприємства з метою оренди та експлуатації цілісного

майнового комплексу останнього для здійснення господарської комерційної діяльності. Характерні риси орендного підприємства. Орендодавцем щодо майнових комплексів державних підприємств є Фонд державного майна України, щодо комунальної власності – органи, уповноважені управляти комунальним майном.

Підприємство з іноземними інвестиціями. Іноземне підприємство. Поняття та правове регулювання підприємства з іноземними інвестиціями. Поняття та характерні ознаки підприємства з іноземними інвестиціями та іноземного підприємства. Особливості створення даних підприємств. На підприємство з іноземними інвестиціями розповсюджується національний режим господарювання. Гарантії захисту прав іноземних інвесторів.

Підприємство колективної форми власності. Підприємством колективної власності визнається корпоративне або унітарне підприємство, що діє на основі колективної власності засновника (засновників). Правовий статус виробничого кооперативу. Підприємство об'єднання громадян, релігійної організації.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові: 2, 4, 5

Основні: 14, 16, 17, 18

Додаткові: 36, 37, 38, 42

Тема 5. Правовий статус господарських товариств

Поняття господарського товариства як суб'єкта господарських правовідносин. Поняття господарського товариства. Загальні положення господарського товариства. Види господарських товариств. Засновники та учасники товариства. Установчі документи товариства. Строк діяльності та державна реєстрація товариства. Права та обов'язки учасників товариства. Власність товариства. Вклади учасників та засновників товариства.

Загальна характеристика окремих видів господарських товариств. Товариство з обмеженою відповідальністю. Поняття товариства з обмеженою відповідальністю. Права та обов'язки учасників товариства. Корпоративний договір. Статут товариства. Статутний капітал та вклади учасників. Переважне право учасника товариства. Органи управління товариством. Особливості відповідальності учасників товариства та товариства за вчинені правочини. Реорганізація та припинення діяльності товариства.

Товариство з додатковою відповідальністю. Поняття товариства з додатковою відповідальністю. Особливості відповідальності учасників товариства.

Повне товариство. Поняття та установчі документи повного товариства. Ведення справ повного товариства. Відступлення частки (її частини) учасника повного товариства. Вихід та виключення учасника з повного товариства. Звернення стягнення на частку учасника в повному товаристві. Відповідальність учасників за борги повного товариства.

Командитне товариство Поняття командитного товариства. Засновницький договір про командитне товариство. Права та обов'язки вкладників командитного

товариства. Управління справами командитного товариства. Відповідальність вкладника командитного товариства. Припинення діяльності.

Акціонерне товариство. Поняття та типи акціонерних товариств. Порядок відчуження акцій акціонерного товариства. Порядок створення акціонерного товариства. Статутний і власний капітал акціонерного товариства. Акції товариства. Права та обов'язки акціонерів. Дивіденди акціонерного товариства. Загальні збори. Органи управління акціонерним товариством. Придбання значного та контрольного пакета акцій акціонерного товариства. Правове регулювання значних правочинів та правочинів, щодо яких є заінтересованість.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові джерела: 2, 4, 8, 9, 10

Основні: 17, 21, 24, 27

Додаткові: 34, 36, 37, 41, 42;

Тема 6. Загальні засади майнових відносин у сфері господарювання.

Майно у сфері господарювання. Відповідно до ч.1 ст.139 Господарського кодексу України майном у сфері господарювання визнається сукупність речей та інших цінностей (включаючи нематеріальні активи), які мають вартісне визначення, виробляються та використовуються у діяльності суб'єктів господарських відносин та відображаються в їх балансі або враховуються в інших формах обліку майна цих суб'єктів. Рухоме і нерухоме майно. Природні ресурси як нерухоме майно, що має спеціальний правовий режим. Державна реєстрація прав на нерухоме майно. Нематеріальні активи. Корпоративні права.

Право власності у сфері господарювання: поняття та зміст. Відносини власності – це суспільні відносини, що виникають у зв'язку і з приводу привласнення матеріальних благ. Право власності в об'єктивному і суб'єктивному розумінні. Правомочні власника щодо його майна. Організаційно-установчі повноваження власника щодо майна.

Похідні від права власності правові титули майна суб'єктів господарювання. Правові титули майна, що зберігають за власником значну частину повноважень щодо майна, яке закріплюється ним за іншим суб'єктом без передачі останньому всієї сукупності прав, притаманних власнику, називаються похідними від традиційного права власності. Право господарського відання. Право оперативного управління. Юридична характеристика «права господарського відання» та «права оперативного управління».

Особливості правового режиму окремих категорій майна у сфері господарювання. Право державної власності: поняття, зміст, правові форми реалізації. Правові форми реалізації прав державної власності. Господарське відання та оперативне управління державним майном. Оренда державного майна. Право комунальної власності на засоби виробництва та правові форми його реалізації. Право приватної власності на засоби виробництва. Право колективної власності. Використання природних ресурсів у сфері господарювання. Використання прав інтелектуальної власності у сфері господарювання.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові: 2, 5, 11

Тема 7. Господарський договір як правова форма господарських зв'язків

Поняття та ознаки господарського договору. Поняття господарського договору та сфера його застосування. Характерні ознаки господарських договорів. При укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі: вільного волевиявлення, примірного договору, типового договору, договору приєднання. Істотні умови договору. Ціна в господарському договорі. Строк дії договору. Форма господарського договору.

Порядок укладення, зміни та припинення господарських договорів. Пропозиція укласти договір (оферта). Прийняття пропозиції (акцепт). Протокол розбіжностей. У разі, якщо сторони не досягли згоди з усіх істотних умов господарського договору, такий договір вважається неукладеним (таким, що не відбувся). Особливості укладення попередніх договорів. Укладення господарських договорів за державним замовленням. Укладення господарських договорів за рішенням суду. Порядок зміни та розірвання господарських договорів.

Види господарських договорів. Види господарських договорів: за критерієм обов'язковості; за строками дії; за взаємним становищем сторін; за економічним змістом та юридичними ознаками; договори про передачу майна у власність; договори про передачу майна у користування; договори про надання послуг; транспортні договори.

Функції господарського договору. Поняття функцій господарського договору. Регулятивна функція. Координаційна функція. Контрольна функція. Охоронна функція. Функція інструменту планування.

Види забезпечення виконання договірних зобов'язань. Договором або законом встановлюються види забезпечення виконання зобов'язання. Недійсне зобов'язання не підлягає забезпеченню. Законодавчі вимоги щодо забезпечення виконання договірних зобов'язань. Правове регулювання неустойки. Поняття неустойки. Штраф. Пеня. Види неустойки: альтернативна, виключна, штрафна, залікова. Поручка як спосіб забезпечення виконання зобов'язань. Поняття поручки. Поручкою може забезпечуватися виконання зобов'язання частково або в повному розмірі. Наслідки для поручителя у разі невиконання зобов'язання боржником, виконання якого забезпечене поручкою.

Гарантія як спосіб забезпечення виконання зобов'язань. За гарантією банк, інша фінансова установа, страхова організація (гарант) гарантує перед кредитором (бенефіціаром) виконання боржником (принципалом) свого зобов'язку. Поняття завдатку. Правові наслідки для боржника у разі порушення з його вини зобов'язання, забезпеченого завдатком. Правове регулювання застави. Поняття застави. Предмет застави. Права заставодержателя та заставодавця.

Правове регулювання зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Поняття зовнішнього економічного договору (контракту) та сфера його застосування. Істотні умови, особливий суб'єктний склад зовнішньоекономічного договору (контракту). Форс-мажорні обставини. Спеціальні вимоги щодо форми договору. Спеціальні вимоги щодо права, яке застосовується. Особливості

порядку розгляду договірних спорів. Види зовнішньоекономічних контрактів залежно від предмета договору. Правила ІНКОТЕРМС.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові джерела: 2, 12

Основні: 14, 17, 19, 21, 23, 24, 27, 29, 30

Додаткові: 36, 37, 38, 43

Тема 8. Правове регулювання окремих договорів

Поняття, сторони та зміст договору комерційної концесії (франчайзингу). Поняття комерційної концесії (франчайзингу). Застосування договору в міжнародній практиці. Історико-правові корені договору франчайзингу. Співвідношення поняття франчайзинг і франшиза. Предмет договору. Види франчайзингу. Права та обов'язки правоволодільця та користувача. Значення договору франчайзингу для споживача. Юридична характеристика договору. Мета договору – сприяти просуванню на ринок певних товарів, виконання робіт, надання послуг. Форма договору. Правове регулювання державної реєстрації договору. Комерційна субконцесія. Правове регулювання обмеження прав сторін за договором комерційної концесії.

Відповідальність сторін та припинення договору комерційної концесії. Субсидіарна відповідальність правоволодільця за вимогами, що пред'являються до користувача у зв'язку з невідповідністю якості товарів (робіт, послуг). За вимогами, що пред'являються до користувача як виробника продукції правоволодільця, правоволодільець відповідає солідарно з користувачем. Підстави припинення договору комерційної концесії. Строк попередження у разі відмови від договору.

Поняття та правове регулювання агентського договору (договору комерційного представництва). Поняття та ознаки комерційного посередництва (агентська діяльність) як різновиду господарської діяльності. Підстави виникнення агентських відносин. Міжнародно-правове регулювання агентського договору. Предмет договору. Мета укладення договору. Істотні умови договору. Форма договору.

Права та обов'язки сторін договору. Права та обов'язки комерційного агента. Правове становище принципала. Треті особи у договорі комерційного представництва: підстави залучення, права та обов'язки. Монопольні та немонопольні агентські відносини. Правове регулювання виконання договору. Агентська винагорода, умови розрахунків.

Припинення агентського договору. Підстави та порядок припинення агентського договору. Порядок поновлення повноважень комерційного агента можливий за наявності таких умов: 1) усунення чи припинення обставин, що призвели до припинення повноважень комерційного агента; 2) досягнення згоди між сторонами договору про поновлення повноважень комерційного агента.

Договір поставки. Поняття та особливості договору поставки. Правове регулювання договору поставки. Форма договору. Суб'єкти склад договору. Цільова спрямованість договору завжди господарська, не пов'язана з особистим споживанням. Мета договору. Підстави укладення договору поставки. Момент

укладення і виконання договору. Предмет договору. Строки і порядок поставки. Якість товарів, що поставляється. Вимоги щодо комплектності товарів. Порядок виконання та порядок приймання поставленої продукції. Відповідальність за невиконання (неналежне виконання) договору поставки.

Договір підряду. Договір підряду на капітальне будівництво. Поняття, предмет, сторони. Права, обов'язки та відповідальність сторін за договором

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові джерела: 1, 2, 12

Основні: 14, 17, 19, 21, 22, 23, 29

Додаткові: 34, 38, 39

Тема 9. Відповідальність в господарському праві: поняття, ознаки, види

Поняття та основні засади господарсько-правової відповідальності. Господарсько-правова відповідальність – це економічні за змістом і юридичні за формою методи впливу на економічні інтереси суб'єкта господарювання – правопорушника. Правове регулювання господарсько-правової відповідальності. Ознаки господарсько-правової відповідальності: така відповідальність є реакцією на протиправну поведінку суб'єкта господарювання; полягає у зменшенні благ, спрямована на його майнову базу; передбачається юридично – в законі або договорі та ін.

Підстави господарсько-правової відповідальності. Господарсько-правова відповідальність настає лише за наявності відповідних підстав. Юридичні підстави. Фактичні підстави. Елементи складу правопорушення.

Функції господарсько-правової відповідальності. Компенсаційно-відновлювана – полягає у відновленні порушеного правопорядку й усуненні наслідків неправомірної поведінки суб'єкта господарювання. Попереджувальна функція – загроза застосування санкції примушує суб'єкта діяти правомірно. Сигналізаційна функція – застосування господарсько-правової санкції до суб'єкта є сигналом для нього про необхідність поліпшення своєї роботи.

Поняття та види господарсько-правових санкцій. Господарські санкції є правовим засобом відповідальності у сфері господарювання. Класифікація: за критерієм змісту впливу – грошові та натуральні; за критерієм безпосередньої спрямованості – майнові та організаційні та ін.

Форми господарсько-правової відповідальності. Відшкодування збитків. Сплата неустойки. Конфіскація як вид господарсько-правових санкцій. Господарсько-адміністративні штрафи. Оперативно-господарські санкції. Планово-госпрозрахункові (оціночні) санкції. Господарсько-організаційні санкції.

Принципи, межі та строки застосування господарсько-правової відповідальності. Принципи господарсько-правової відповідальності. Межі господарсько-правової відповідальності, а також випадки зменшення розміру та звільнення від відповідальності встановлюються Господарським кодексом України, Цивільним кодексом України та іншими законами України. Строки позовної давності застосування господарсько-правових санкцій. Спеціальні строки, що встановлюються Господарським кодексом та/або спеціальними

законами у разі застосування адміністративно-господарських санкцій.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові: 2, 4, 11, 12

Основні: 14, 17, 20, 24, 25, 27, 29

Додаткові: 34, 36, 41

Тема 10: Банкрутство як правовий механізм регулювання господарської діяльності

Поняття банкрутства. Загальні положення банкрутства. Поняття банкрутства. Державний орган з питань банкрутства. Заходи щодо запобігання банкрутству боржника – юридичної особи та позасудові процедури. Поняття арбітражного керуючого, організація його діяльності.

Стадії провадження у справі про банкрутство. Заява про відкриття провадження у справі про банкрутство. Відзив боржника. Порухення провадження у справі про банкрутство. Підготовче засідання господарського суду. Мораторій на задоволення вимог кредиторів. Підстави закриття провадження у справі про банкрутство.

Поняття та види судових процедур в справі про банкрутство. До боржника – юридичної особи застосовуються такі судові процедури: розпорядження майном боржника; санація боржника; ліквідація банкрута. До боржника – фізичної особи застосовуються такі судові процедури: реструктуризація боргів боржника; погашення боргів боржника. Поняття розпорядника майна та організація його діяльності. Поняття конкурсного кредитора. Компетенція зборів кредиторів під час процедури банкрутства.

Санація боржника як судова процедура у праві про банкрутство. Поняття санації. Санація боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство. План санації. Введення процедури санації боржника як судової процедури. Поняття керуючого санацією. Заходи щодо відновлення платоспроможності боржника, які містить план санації. Продаж у процедурі санації частини майна боржника.

Ліквідаційна процедура у справі про банкрутство. Визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури. Наслідки визнання боржника банкрутом. Повноваження ліквідатора. Порядок оплати витрат, пов'язаних з проведенням ліквідаційної процедури. Поняття ліквідаційної маси. Особливості продажу майна банкрута. Черговість задоволення вимог кредиторів.

Відновлення платоспроможності фізичної особи - підприємця. Правове регулювання. Повноваження арбітражного керуючого у справах про неплатоспроможність фізичної особи – підприємця. Підстави відкриття провадження у справі. Забезпечення вимог кредиторів. Мораторій на задоволення вимог кредиторів. Реструктуризація боргів боржника. Наслідки закриття провадження у справі про банкрутство.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові: 2, 3, 4

Тема 11. Правове регулювання економічної конкуренції.

Поняття, роль та основні принципи економічної конкуренції. Поняття та функції економічної конкуренції. На ринку діє економічна конкуренція, роль якої проявляється через її функції: регулюючу, стимулюючу, контрольно-сигналізаційну. Основними учасниками на ринку є виробники та споживачі, інтереси яких взаємопов'язані.

Поняття недобросовісної конкуренції та монополістичних порушень. Недобросовісною конкуренцією є будь-які дії у конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності. Неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання. Створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних благ у конкуренції. Неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці. Поняття монопольного (домінуючого) становища суб'єкта господарювання на ринку. Монополістичні правопорушення та засоби боротьби з ними.

Правові засади державного регулювання економічної конкуренції. Система заходів державного регулювання економічної конкуренції. Мета антимонопольного регулювання. Поняття природної монополії. Антимонопольні органи та їх компетенція.

Відповідальність за порушення антимонопольно-конкурентного законодавства. Види відповідальності за недобросовісну конкуренцію. Накладення штрафу та відшкодування шкоди. Рішення Антимонопольного комітету за результатами розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Поняття антиконкурентно узгоджених дій та правові наслідки. Поняття антиконкурентно узгоджених дій. Вчинення антиконкурентно узгоджених дій забороняється і тягне за собою відповідальність згідно із законом. Підстави звільнення особи від відповідальності за вчинення антиконкурентно узгоджених дій. Антиконкурентні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові:1,2,11,12
Основні:14,22,25,30
Додаткові:31,33,33,37

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові:

1. Конституція України від 28.06.1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. *Відомості Верховної Ради*

- України. 2003. №18. Ст. 144.
3. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. *Відомості Верховної Ради*. 2019. №19. Ст.74
 4. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №31. Ст. 263.
 5. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015р. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. Ст.158.
 6. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 5 квіт. 2007 р. № 877-V (зі змін, і допов.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
 7. Про благодійну діяльність та благодійні організації. Закон України від 05.07.2012р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 25. Ст. 252.
 8. Про торгово-промислові палати в Україні: Закон України від 02.12.1997р. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 13. Ст. 52.
 9. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №49. Ст. 682.
 10. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018р. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. №13. Ст. 69.
 11. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 р. *Голос України*. 2022. №171.
 12. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №19. Ст. 80.
 13. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001р., *Відомості Верховної Ради України*. 2001. №12. Ст. 64.

Основні:

14. Адміністративно-правове регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі (за ред. Лисенко С.С.). Львів: Гельветика, 2018. 176 с.
15. Швидка Т.І. Правове регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства. Видавництво «Право», 2022. 134 с.
16. Правове регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі: зб. норм.-прав. актів. Упор. О.І. Дорошенко. Д.: Дніпрокнига, 2008. 1056 с.
17. Велика українська юридична енциклопедія. Господарське право. Том 15 (за ред. Устименко В.А.). К.: Право. 2019. 784 с.
18. Швидка Т.І. Законодавче регулювання публічних закупівель: навчальний посібник. К.: Право. 2024. 220 с.
19. Гере Д., Тіберг О. Коментар МПТ до правил Інкотермс: Практичний посібник. К.: Аллегро, 2023, 264 с.
20. Жуков С.В. Банкрутство: початок. Том 1. Відкриття провадження у справі про банкрутство: науково-практичний посібник: К.: Алерта, 2024. 344 с.

- 21.Верховець А.А., Удовенко О.С. Господарські договори: правове визначення, законодавче регулювання, зразки окремих видів договорів. Практичний посібник. К: Центр учбової літератури, 2017. 84 с.
- 22.Корж А.В. Документознавство: зразки документів правділової сфери. К.: КНТ, 2020. 372 с.
- 23.Луць В.В., Великанова М.М. Типові форми договорів: науково-практичний посібник. К.: Юрінком Інтер, 2023. 628 с.
- 24.Мамутов В.К., Чувпило О.О. Господарче право зарубіжних країн. К., 1996.
- 25.Петков С., Павлюк О.О., Микитюк М. та ін. Процесуальні документи. Господарське судочинство, адміністративне судочинство: практичний коментар та зразки. К.: Професіонал. 2023. 312с.
- 26.Чижмарь К. Господарське законодавство України. К.: Центр учбової літератури, 2017. 576 с.
- 27.Швидка Т.І. Антимонопольно-конкурентне право України: навчальний посібник К.: Право. 2023. 184 с.
- 28.Швидка Т.І. Господарське право України в схемах і таблицях: навчальний посібник К.: Право. 2022. 186 с.
- 29.Щербина В.С., Пацурія Н.Б. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. К.: Юрінком Інтер, 2019. 816 с.
- 30.Щербина В.С., Резнікова В.В. Господарське право (загальна частина): підручник. К.: Ліра-К, 2023. 588 с.

Додаткові:

- 31.Бара Золтан. Зловживання монопольним становищем на ринку – джерела та засоби захисту. *Конкуренція*. 2003. №6. С.53-57.
32. Федоров В.А. Боргова функція сучасної держави: монографія. Видавництво «Гельветика». 2017. 176 с.
- 33.Безух О.В. Співвідношення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції із законодавством, що регулює використання інших об'єктів інтелектуальної власності. *Вісник господарського судочинства*. 2001. №1. С.168-175.
- 34.Вінник О.М. Господарське право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., - 2-ге вид., змін., допов. К.: Прав. єдність, 2008.
- 35.Вереша Р.В., Карпунцов В.В. Постанови Пленуму Верховного Суду в господарському судочинстві: практичний посібник. К.: Алерта. 2024. 512 с.
- 36..Господарський процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар, за ред. Ясинок М.М. К.: Алерта, 2024. 696 с.
- 37.Господарське право України: підручник у 2 ч., за ред. Андрєєва О.Б., Жорнокуй Ю.М. Х.: Харк.нац. ун-т внутр. справ, 2014.
- 38.Правила Інкотермс 2020. Правила МПТ з використання термінів для внутрішньої та міжнародної торгівлі. К.: Аллегро, 2019. 392 с.
- 39.Мічурін С.О. Техніка складання договорів: навч.-практ. посіб. Х.: Юрсвіт, 2006. 536 с.
- 40.Махінчук В.М. Приватноправове регулювання підприємницьких відносин в Україні: монографія. Юрінком Інтер. 2013. 320 с.
- 41.Копотун І.М., Ховпун О.С. та ін. Докази і доказування в господарському

судочинстві: основні поняття інституту доказів, види доказів в господарському процесі. К.: Професіонал. 2024. 550 с.

42.Цуркану С.І., Громовенко К.В. Міжнародне комерційне право. Львів: Гельветика. 2018. 124 с.

43.Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар, за ред. Спасибо-Фатєєва І.В. К.: Екус, 2017. 592 с.